

KONGRESI, SIMPOZIJI, DRUŠTVENO ŽIVLJENJE

Deseta poletna šola za razvoj visokošolskega poučevanja

»Za večjo odprtost in fleksibilnost visokošolskega študija«

Radovljica, 11.–14. junij 2001

“Visokošolski učitelji in študenti so glavni dejavnik pri posodabljanju študija ... Podpreti je potrebno proučevanje in razvoj učnih metod, spodbujati stalno posodabljanje študijskih programov, zagotoviti primeren status in izpopolnjevanje učnega osebja ter odličnost tako v raziskovanju kot v poučevanju.” (Unescova deklaracija o visokem izobraževanju za 21. stoletje)

Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je v sodelovanju s Slovenskim društvom za visokošolsko didaktiko organiziral že 10. poletno šolo za razvoj visokošolskega poučevanja, ki je namenjena vsem visokošolskim učiteljem v Radovljici, v Sindikalnem izobraževalnem centru od 11. do 14. junija 2001.

Teme poletnih šol so različne, vendar pa podobne, saj se nanašajo na izboljšanje poučevanja in učenja na višjih in visokih šolah v Sloveniji (npr. posodabljanje predavanj ali seminarjev, ki sta najpogostejši obliki dela s študenti na visokih šolah). 10. poletna šola je imela glavni naslov: *Za večjo odprtost in fleksibilnost visokošolskega študija*. Poletne delavnice se je udeležilo 25 visokošolskih učiteljev in sodelavcev, vodila pa sta jo red. prof. dr. David Jaques (britanski strokovnjak za posodabljanje visokošolskega poučevanja in učenja) in red. prof. dr. Barica Marentič Požarnik.

Delavnica oz. poletna šola je temeljila na konkretnih delovnih izkušnjah in problemih udeležencev, na pričakovanih udeležencev ter na osebni refleksiji pedagoškega dela s študenti. Tako so udeleženci ugotavljali, kakšne težave in probleme imajo pri delu s študenti, razmišljali o izboljšanju učinkovitosti poučevanja, podali predloge za reševanje le-teh problemov v obliki akcijskega načrta, predvidevali izboljšanje pedagoškega procesa na osnovi evalvacije in povratnih informacij s strani študentov ter na osnovi lastne refleksije in samoevalvacije pedagoškega dela.

Namen vseh poletnih delavnic je izboljšati visokošolsko poučevanje, zato so namenjena vsem visokošolskim učiteljem. Od leta 1991 do leta 2001 so se na poletnih delavnicah obravnavale naslednje tematike: izboljšanje poučevanja in učenja, študijske strategije in problemski pristopi k študiju, ocenjevanje in motiviranje študentov, vizualizacija v visokošolskem poučevanju, spodbujanje aktivnega študija, visokošolski učitelj kot moderator aktivnega študija, uvajanje inovacij v visokošolski pouk, odprtost in fleksibilnost visokošolskega študija itd.

Poletne šole za visokošolske učitelje prikazujejo, da tudi v Sloveniji tradicionalno poučevanje, ki je osredotočeno na znanja, ki jih morajo študentje pridobiti v času študija, zamenjuje vedno bolj inovativno poučevanje, ki je osredotočeno na način pridobivanja znanja in ki podpira samostojnost ter odgovornost študentov (npr. skupinsko delo, projektno delo, samostojni študij, razgovor z učiteljem, samocenenjevanje, refleksija učitelja itd.) in hkrati posveča posebno pozornost spodbujanju motivacije in odgovornosti pri študentih.

Novost, ki jo prinaša sodobni način poučevanja je, da naj bi tudi visokošolski učitelj postal spodbujevalec samostojnega učenja in aktivnega študija študentov, skupinskega študija in raziskovanja. Učitelj naj bi bil osredotočen na učenje študentov in spodbujanje notranje motivacije ter interesov študentov.

Ob 10. obletnici poletne šole za visokošolske učitelje je izšla tudi publikacija s prispevki visokošolskih učiteljev z naslovom: *Visokošolski pouk malo drugače*, ki ga je izdal Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.

“Prispevki so različni. Povezuje jih težnja avtorjev, študente aktivirati in motivirati za poglobljeno delo s tem, da napravijo njihov študij bolj smiseln, celovit, povezan z izkušnjami oziroma poklicnimi problemi.” Tako je v uvodu zapisala urednica dr. Barica Marentič Požarnik.

V publikaciji je objavljen tudi prispevek: *Prostovoljna tedenska pedagoška praksa študentov zgodovine* (Trškan, str. 77–81), v katerem avtorica poudarja pomembnost povezovanja teorije s pedagoško prakso in ugotavlja, da študentje želijo predvsem že pred diplomom pridobiti osnovno gotovost pri delu z učenci v osnovni in srednji šoli.

Na poletnih šolah pa se udeleženci seznanijo tudi z visokošolsko didaktično literaturo, ki prinaša različne ideje, namige in pobude za sodoben način poučevanja. Nekatere didaktične knjige so navedene v nadaljevanju:

Habeshaw, S., Gibbs, G., Habeshaw, T. (1992). *53 Interesting Things to do In Your Seminars and Tutorials*. Bristol: Technical and Educational Services Ltd.

Gibbs, G., Habeshaw, S., Habeshaw, T. (1992). *53 Interesting Things to do In Your Lectures*. Bristol: Technical and Educational Services Ltd.

Habeshaw, S., Gibbs, G., Habeshaw, T. (1993). *53 Interesting Things to Assess Your Students*. Bristol: Technical and Educational Services Ltd.

S., Gibbs, G., Habeshaw, T. (1995). *253 ideas for your teaching*. Bristol: Technical and Educational Services Ltd.

Race, P., Brown, S. (1993). *500 tips for Tutors*. London: Kogan Page Limited.

Npr. strnjeno predavanje bi se lahko popestrilo in izpolnilo s krajšim povzetkom vsebine, kvalitetno izdelanimi učnimi listi (npr. ključne besede predavanja, seznam literature), krajšimi odmori (za pregled zapiskov, razgovor v dvojicah o predavanju, pisanje vprašanj za predavatelja, branje krajših odlomkov ipd.) ali prosojnicami z grafičnimi predstavitvami itd.

Zanimiva knjiga, ki se nanaša na izobraževanje visokošolskih učiteljev zgodovine, pa je *History in Higher Education*. (1996). Oxford: Blackwell Publishers Ltd. Publikacija spodbuja visokošolske učitelje zgodovine h kritični samorefleksiji o poučevanju in k izboljšanju poučevanja ter ocenjevanja, k medsebojnemu pogovoru o učinkovitosti uporabe aktivnih metod poučevanja in k vpeljevanju sodobnih načinov dela s študenti, sta v uvodu poudarila avtorja Alan Booth in Paul Hyland. Pomembno pa je, da knjiga prikazuje razvoj poučevanja zgodovine, podaja različne nasvete in ideje za visokošolske učitelje zgodovine, ki želijo izboljšati poučevanje in posodobiti tradicionalne metode pri predavanjih, seminarjih in vajah z različnimi prijemi (npr. z uporabo sodobne tehnologije in novimi načini ocenjevanja itd.).

Tudi od visokošolskega učitelja se pričakuje, da ima poleg znanja o predmetu tudi znanje o učenju in poučevanju, znanje o različnih metodah in njihovi uporabi; da je pripravljen za evalvacijo pedagoškega dela v luči raziskovanja, novih izkušenj in pridobivanja povratnih informacij; da je aktivni poslušalec, dober podajalec jasnih in konstruktivnih povratnih informacij ter sposoben načrtovanja in organiziranja dela.

Tudi visokošolski učitelji zgodovine naj bi upoštevali individualne značilnosti in izkušnje študentov; pospeševali in spodbujali odgovornost študentov za lasten razvoj, uveljavljali samoocenjevanje pri študentih, spodbujali študente, da bi samostojno pridobivali in odkrivali znanje, pripravljali kakovostna gradiva in naloge za študij ter bili smotrni uporabniki sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Tako naj bi visokošolski učitelji kot razmišljajoči praktiki in akcijski raziskovalci stalno evalvirali pedagoško delo in stremeli po bolj kakovostnemu in smiselnem učenju študentov. Vloga visokošolskih učiteljev je v 21. stoletju bistveno drugačna, saj visokošolski učitelji niso več samo posredovalci informacij oz. podatkov, ampak predvsem spodbujevalci samostojnega učenja.

Danijela Trškan